

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Inquiruntur nonnulla circa gratiam habitualem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO CXXIV

Reliqua ad gratiam habitualem spectantia.

SECTIO PRIMA

Inquiruntur nonnulla circa gratiam habitualem.

PRIMUM est: utrum gratia habitualis produci efficienter possit ab agente creato. Quæstio procedit de causâ principali; posse enim aliquid obedientialiter elevari ad gratiam producendam non videtur. dubium in sententia admittente potentiam obedientialem latam, quam admittendam esse ostendi Disp. 27. Phys. sect. 4. Imò hoc etiam verum existimo, etiamsi gratia connaturaliter peteret creari; posse etenim creaturam instrumentaliter elevari ad creandam probavi eadem Disp. 27. sect. 7.

De possibili etiam probabilis mihi videtur, non posse gratiam ab ulla re creata, tanquam à causâ principali produci, sed à solo Deo. Ratio est, huiusmodi siquidem causa esse deberet substantia supernaturalis, hanc autem implicare ostendimus supra Disp. II. Confirmatur: cum enim gratia, ut diximus, sit peccatorum remissio, sequeretur posse creaturam, ut causam principalem remittere peccata, quod tamen est proprium Dei. Si autem quis contendat posse dari accidens aliquod tantæ perfectionis, ut gratiam principaliter producat, nullum accidens exiis, quæ nos scimus, perfectius est gratia præter visionem beatificam, hæc verò cum sit qualitas merè intentionalis, non est hoc modo operativa, sicut nec qualitates intentionales naturales alias non intentionales producant. Denique ipsa gratia non est operativa, ut sectione sequente ostendam, ergo nec in proprio, nec alieno subiecto potest gratiam sui similem producere.

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat. Occasionem huic quaestioni dedit Durandus, qui in 1. d. 17. q. 1. ait Deum prius amore supernaturali benevolentia, seu amicitia perfectæ (de hoc enim amore est sermo, non de naturali, nec de supernaturali etiam inchoato & imperfecto) nos prius amare, quam gratiam infundat, eò quod hæc voluntas, qua nobis vult infundere gratiam sit secundum omnes verus amor amicitia, quo scilicet vult nobis ingens hoc bonum gratia, seu amicitia divina, sed hæc volitio divina, seu amor est prior infusione gratia, utpote vera illius causa, ergo cum ab illo denominemur amati à Deo, non per gratiam, per illum siquidem vult nobis bonum, qui est conceptus amoris, ut alibi diximus, sequi videtur prius amari nos à Deo, quam nobis gratiam infundat.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Quam etiam sententiam tenet Ockamus.

Dicendum nihilominus cum communi sententia, hominem non esse prius naturâ dilectum à Deo, proprie amore amicitia, quam habeat gratiam, tum quia tunc contra supra dicta ex Concilio Tridentino gratia non esset causa formalis iustificans, seu remittens peccata, cum prius naturâ forent per illum actum amoris remissa; tum quia Deus gratiam infundit, ut per eam hominem mundet à peccatis, ergo gratia hoc præstat, & consequenter non aliquid illa prius.

Hinc patet responsio ad fundamentum Durandi: etsi enim actus quo Deus extrinsecè condonare vellet peccatum, ex modo tendendi esset talis, ut absolute & efficaciter peccatum tolleretur, actus tamen quo de facto Deus vult homini infundere gratiam, non est huiusmodi, sed ex modo tendendi est conditionatus, nempe remittendi peccata si adsit gratia, & non aliter: quod inde colligimus; & si quidem intentione vult Deus hic & nunc infundere gratiam, ut per illam tollatur peccatum, imò non intendit tollere peccatum nisi per gratiam, ergo nisi hoc dicamus, voluntas illa secum pugnet. Existit tamen possibile esse voluntatem infundendi gratiam, per quam prius naturâ tolleretur peccatum, quæ proinde & æquivaleret condonationi extrinsecæ, & simul pro aliquo posteriori gratiam conferret.

Notandum itaque amorem benevolentia variis modis sumi posse: ille siquidem affectus quo Deus dat primam gratiam excitantem, est affectus benevolentia, licet solum inchoata, & minus perfectæ; ulterius actus quo vult dare peccatori gratiam est etiam affectus benevolentia juxta illud Joannis 3. v. 16. Sic Deus dilexit mundum, &c. & ad Romanos 5. v. 8. Commendat charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, &c. Hic tamen actus non est benevolentia consummata, seu formaliter per se reconciliativa; unde non est amicitia supernaturalis formaliter, sed solum radicaliter, seu causaliter, in quantum scilicet infert formam, per quam reconciliatur quis Deo, & fit ejus amicus. Actus itaque vera amicitia, quem exercet Deus erga justos, est affectus ortus ex gratia jam datâ, per quem complacet sibi in homine illo ut amico & filio, gaudetque de perfectione & pulchritudine illius ut ei bonâ.

Secundum, quod hic inquiri solet est, quarum dispositiones ad justificationem requirantur. Sermo est de lege ordinariâ; de potentia enim absoluta potest Deus, ut peccatum extrinsecè sine dispositione ullâ pravia ex parte peccantis remittere, ita & gratiam infundendo, idem peccatum sine ullâ dispositione tollere, ut alibi diximus, sicut modo contingit de peccato originali in parvulis.

Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. Sex actus enumerat, quibus fideles ad justificationem disponuntur, Fidem, timorem panæ, spem, amorem, detestationem peccati, ac demum propositum sciendi sacramenta & vitam emendandi. Qui actus, etsi quoad ordinarium cursum rerum, & modum

X

Quam etiam sententiam tenet Ockamus. Dicendum nihilominus cum communi sententia, hominem non esse prius naturâ dilectum à Deo, proprie amore amicitia, quam habeat gratiam, tum quia tunc contra supra dicta ex Concilio Tridentino gratia non esset causa formalis iustificans, seu remittens peccata, cum prius naturâ forent per illum actum amoris remissa; tum quia Deus gratiam infundit, ut per eam hominem mundet à peccatis, ergo gratia hoc præstat, & consequenter non aliquid illa prius.

VI

Actus quo Deus de facto infundit gratiam, non est absolute condonatio peccati, sed solum intentionalis, scilicet voluntas infundendi gratiam.

VII

Amor benevolentia diversis modis sumitur.

Maximè proprius actus amicitia Dei erga justos.

VIII

De dispositionibus ad justificationem requiruntur.

IX

Sex dispositiones ad justificationem à concilio Tridentino enumerantur.

III

Positivè gratia produci ab agente creato.

VI

Causa efficiens principalis gratia de facto est Deus.

III

Gratia à nullâ re creata potest principaliter produci.

IV

Gratia non potest ab aliâ re produci.

IV

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat.

IV

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat.

IV

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat.

IV

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat.

IV

Secundo quaeritur: utrum Deus prius diligat hominem quam ei gratiam infundat.

quo homines de facto respiciunt, ut plurimum interveniant, nil tamen obstat, quo minus homo, posito actu Fidei, immediatē moveatur ad actum amoris Dei super omnia, sicque sine formali dolore, vel spe justificentur, qui tamen actus suo tempore sunt exercendi; debet etenim quis necessitate præcepti, peccata sic per amorem illum remissa postea confiteri, & consequenter de eis dolere.

X. Fides etiam actualis ad justificationem semper videtur necessaria, sine Fide enim impossibile est placere Deo, ut dicitur ad Hebræos II. v. 6. & accedentem ad Deum oportet credere, &c. cujus ratio est, quia nulla alia cognitio supernaturalis de lege ordinariā secundum præsentem institutionem rerum nobis est concessa, quæ voluntates nostras excitet ad actus supernaturales. Fides enim, est sperandarum substantia rerum, ut habetur loco proxime citato: Deus autem ad probationem nostram, & majorem humilitatem, vult ut hanc solam habeamus hic in viā cognitionem, & captivemus intellectum in obsequium Fidei. Si tamen dare nobis vellet scientiam supernaturalem infusam, sicut dedit Christo Domino, possemus ex vi illius actus quoque perfectissimos supernaturales elicere, sicut ex vi scientiæ naturalis elicimus actus voluntatis naturales.

Scientia supernaturalis hu Fidei vices optime supplet.

XI. Inquiri hic solet tertio, cum gratia reddat nos confortes divini naturæ juxta illud 2. Petri. v. 4. Maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hoc divina efficiamur confortes naturæ: quæritur inquam, quid sit gratiam reddere nos confortes, seu participes divini naturæ. Breviter pro præsentī dico, sicut natura seu essentia divina consistit in intellectu aliquo, vel radicali vel actuali, cujus propriū est videre clarē seipsam, hoc quod competit naturaliter & essentialiter Deo, per gratiam tanquam per radicem communicatur creaturæ rationali, qua de causā vocatur gratia semen gloria, & ut multi volunt, radix quædam vite supernaturalis, seu omnium operationum supernaturalium creaturæ, ad eum fere modum, quo natura divina in creaturam, & natura creata operationum naturalium. Plura hæc de re dicta sunt supra Disp. 121. sect. 6. num. primo.

Quam ob causam appetitur Gratia semen gloria.

SECTIO SECUNDA.

Quibusdam discussis natura gratiæ magis declaratur.

I. PROPONI hic inter Theologos solet quæstio, utrum amissā gratiā, Fidei quoque & Spei habitus unā amittantur. Quamvis res hæc quoad habitum Fidei definita videatur à Concilio Tridentino, dum sess. 6. can. 28. ait, Si quis dixerit, amissā per peccatum gratiā, simul & Fidem semper amitti &c. anathema sit. Hoc inquam non obstante, P. Valquez Disp. 91. cap. 4. ait, quamvis probabilius sit dari habitum Fidei, quia tamen non est Fide certum hujusmodi habitum existere, ait inquam, non esse de Fide amissā gratiā manere in peccatore habitum Fidei: Concilium verò explicat, quòd dum dicit Fidem non amitti, non loquatur de habitu Fidei, sed quòd solum velit hominem per quodvis peccatum mortale, non excedere de statu hominis Fidelis, quia nimirum nullum adhuc infidelitatis actum elicit.

Singularis opinio P. Valquez circa habitum Fidei.

Dicendum nihilominus, habitum Fidei, amissā per peccatum mortale gratiā, in peccatore ma-

nere. Imò ulterius existimo hoc vel esse de Fide, vel ita certum, ut nullus id negare possit. Ratio est: Theologi enim omnes ita hoc fixum & ratum habent, idque ob auctoritatem Concilii, ut hoc ubique supponant, omnesque hac ratione Tridentini verba exponunt: sicut dum idem Concilium definit in justificatione infundi charitatem, fidem, & spem, omnes per fidem intelligunt habitum fidei, ergo & in præsentī; incredibile enim est Concilium, non ita multis interjectis, æquivoce hanc vocem Fidem accipere.

Amisā Gratiā manet in peccatore habitus Fidei.

Rationem verò cur habitus Fidei in peccatore, amissā gratiā, etiamnum permaneat, supra cum communi Theologorum assignavimus: congruum quippe esse affirmant, ut homo habeat connaturale principium intrinsecum, quo se ad justificationem denuo recuperandam disponat: quæ ratio non tenet in hæretico, qui per actum hæresis contra Fidem peccando, jure Fidei habitu privatur. Reliqui etiam habitus infusi, ut castitatis, humilitatis &c. cum eorum actus per se non sint ad justificationem necessarii, non est tanta necessitas ut amissā gratiā permaneant, atque est cur maneat habitus Fidei, cum actus Fidei omnino sit ad hunc effectum necessarius.

III. Ratio à Theologis assignata, cur Fides amissā gratiā permaneat.

Quoad habitum Spei, quamvis non idem pro illius permanentiā post gratiæ amissionem habeamus fundamentum in Concilio, ac pro habitu Fidei, communis tamen fere est sententia Theologorum, eum amissā gratiā plerumque non amitti. Ratio est eadem, quæ pro habitu Fidei; cum enim actus spei sit dispositio maximè ad justificationem recuperandam conducens, imò necessaria, congruum est, ut principium illius intrinsecum semper maneat, sicut principium intrinsecum Fidei. Habitu verò Fidei, qui totius ædificii spiritualis fundamentum est, sublato, habitus spei & alia omnia ruant necesse est, & ut inter actus, ita & inter habitus est subordinatio.

Cur habitus infusi virtutum moralium non maneat, sicut habitus Fidei.

Secunda difficultas est, utrum gratia sit operativa: Pater Suarez lib. 6. de gratiā cap. 13. ait gratiam influxu quodam activo simul cum habitibus ad omnes actus supernaturales concurrere, tam in viā, quam in patriā; contrarium tamen est probabilius, tum quia hic influxus esset superfluous, cum habitus illi sufficiant, tum quia alioqui habitus Fidei in peccatore non esset principium sufficiens actus supernaturalis Fidei, cum desit gratia alterum comprincipium, sicque ille non esset verè fidelis.

IV. Habitus Spei etiam Spei amissā Gratiā persistit in peccatore.

Tertia difficultas: sitne gratia radix physica habituum supernaturalium, an tantum moralis, seu ex ordinatione divini. Primum placet multis, quod tamen non satis probatur. Deinde Fides & Spes miraculosè conservarentur in peccatore, quod tamen sine urgente necessitate non est cur quis affirmet. Præterea essentia: quæ per emanationem producant suas passiones, ab iisdem perficiuntur, quod tamen gratia ab habitibus supernaturalibus non contingit.

V. Probabilius est Gratiā in actus supernaturalium virtutum physicè non influere.

Quarta, & latè à multis disputata difficultas est, utrum gratia subjiceretur in substantiā animæ, & charitas similiter si distinguatur, an potius in voluntate. Hoc in sententiā, quam in libris de animā Disp. 12. secutus sum, potentias scilicet ab animā non distingui, nullam habet difficultatem, cum idem sit anima & voluntas, in aliā autem sententiā dici potest gratiam in substantiā animæ subjicere, charitatem in voluntate. Latius hæc de re dixi supra, Disputatione 121. sectione 5. num. sexto.

VI. Sine Gratiā radix physica, an moralis habituum supernaturalium.

VII. Utrum Gratiā subjicitur in substantiā animæ, an in voluntate.

Postremò